

Případ z praxe.

Společníky »Zádruchy«, společnosti s ručením omezeným jsou 3 »Družstva«, zapsaná společenstva s r. o. Na valné hromadě Zádruchy usnesli se zástupci společníků na změně staré společenské smlouvy. Zastoupena byla na této valné hromadě dvě družstva, zapsaná v téměř obchodním rejstříku jako Zádrucha, svými v rejstříku tomto zapsanými statutárními zástupci; třetí družstvo, zapsané v rejstříku jiného soudu, bylo zastoupeno plnomocníkem, vykázaným řádnou plnou mocí, podepsanou statutárními zástupci, jejichž zástupčí právo bylo prokázáno výpisem z rejstříku příslušného obchodního soudu.

Žádost o zápis usnešené změny společenské smlouvy vrátil obchodní soud k doplnění, bý osvědčeno bylo, že zástupci oněch dvou Družstev, která jsou zapsána v rejstříku soudu podání, byli oprávněni dotyčná Družstva zastupovati a že se dále valné hromady všech tří Družstev usnesly na změně staré společenské smlouvy Zádruchy.

Stížností vrchní zemský soud vyhověl s odůvodněním, že má-li soud rejstříkový ohledně zástupčího práva oněch dvou družstev nějaké pochybnosti, pak může nahlédnouti do rejstříku a může případným výsledkem zúčastněných zjistiti zánik, nebo omezení práva zástupčího. Jelikož dle spisů neomezené plné moci ještě trvají, jest zbytečno po družstvech žádati, aby při každém soudním zakročení prokazovaly, že zástupčí práva ještě trvají. Mají-li ale shora uvedené osoby neomezené právo zástupčí, pak byly oprávněny při valné hromadě Zádruchy hlasovati a není třeba ještě prokazovati, že zástupčí právo vykonaly ve smyslu stanov a usnesení valných hromad svých vlastních Družstev. (Usnesení mor.-sl. vrchního zemského soudu v Brně ze dne 17. dubna 1925 č. j. R. II. 112/25-1.)

Rozhodnutí nejvyššího správního soudu.

Třeba podle stanov banky prokurista při kolektivním podpisování firmy společností zastupoval jednoho člena správní rady, může mu býti udělena a v obchodním rejstříku zapsána prokura s omezením jen na centrálu a tedy s vyloučením oprávnění podpisování firmy pobočných závodů, aniž lze v omezení tom spatřovati omezení zastupitelského práva představenstva.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze 7. dubna 1926 R I 213/26. Obchodní soud v Praze Firm 19.139/25.)

Banka X., která má několik pobočných závodů, má ve stanovách § 41 ustanovení tohoto obsahu: Firma společnosti podepisuje se platně tím způsobem, že se pod firmou od kohokoli napsanou neb razítkem vytištěnou podepíše kolektivně: a) buď dva členové správní rady, b) buď jeden člen správní rady a jeden správní radou ustanovený ředitel nebo místo ředitele vyšší úředník, opatřený prokurou v rejstřík obchodní zapsanou.

Banka opověděla udělení prokury jen pro centrálu Bovi disponentu jejímu.

Soud rejstříkový povolil zápis kolektivní prokury s právem spolupodpisovati podle § 41 stanov (shora uvedených) Bovi avšak žádost, aby bylo zapsáno, že prokura platí jen pro centrálu zamítl, poněvadž prokura udělená podle § 41 stanov nemůže býti omezena jen na centrálu, ježto prokurista v tomto případě zastupuje podle citovaného paragrafu stanov jednoho člena představenstva, které podle čl. 231, odst. 12. obch. z. ve svém právu zastupovacím vůči osobám třetím nemůže býti omezeno a proto nemůže býti také zapsáno.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu a změnil usnesení to druhou stolicí potvrzené v ten rozum, že vyhověl návrhu, aby prokura Bovi udělená zapsána byla do obchodního rejstříku s omezením na centrálu.

Odůvodnění: Soudy nižších stolic neprávem shledávají závadu, — aby prokura udělená ve schůzi správní rady disponentu hlavního závodu Bovi výslovně jen pro centrálu byla s tímto omezením zapsána do obchodního rejstříku sídla hlavního závodu — v tom, že B. podle opovědi i protokolu o schůzi správní rady má spolupodpisovati firmu ve smyslu § 41 stanov. Než § 41 stanov pojednává očividně jen o znamenání firmy hlavního závodu, poněvadž § 2 stanov jest před-

stavenstvu vyhrazeno, aby se o způsobu znamenání filiálek zvláště usnášelo. Poukaz k tomuto paragrafu nemá tu tedy jiného významu, než aby bylo jasně naznačeno, že nově jmenovaný prokurista náleží mezi ony vyšší úředníky, kteří s dodatkem vyznačujícím prokuru jsou oprávněni podepisovati firmu způsobem v § 41 výtčeným.

Nelze proto spatřovati rozporu mezi ustanovením prokuristy jen pro centrálu a poukazem k § 41 stanov, neboť tímto poukazem nemá býti propůjčeno prokuristovi nějaké další, širší právo, nýbrž má jen býti vyznačeno, jak bude firmu (scilicet hlavního závodu, neboť jen pro tento byl za prokuristu ustanoven) znamenati.

Že je zásadně přípustno zříditi prokuristu jen pro centrálu, přiznávají nižší soudy v souhlase s judikaturou (srov. Adler Clemens 1409, 1326, 1814 a 2080 pak rozh. nejvyš. soudu čl. z 1. října 1924 R II 328/24) samy.

Podepisuje-li pak prokurista kolektivně se členem představenstva, nevykonává tu žádné zvláštní funkce, nýbrž podpisuje právě jen jako prokurista, při čemž pramenem tohoto jeho práva jsou stanov.

Nelze proto mluvit ani o omezení zastupitelského práva představenstva ve smyslu čl. 231, odst. 12 obch. z.

Napadené usnesení je zřejmě protizákonné, dovolací rekurs jest podle § 16 cis. pat. z 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. opodstatněn a bylo mu tedy vyhověti, jak se stalo. —r.

Smluvně (soudním smírem) ujednaná povinnost manželova, platiti rozvedené manželce alimenty určité výše, nezaniká ani pozdější rozlukou manželství, byla-li smlouva o výživném uzavřena již za platnosti zákona rozlukového a smluvené alimenty nelze ani snížit z důvodu uzavření nového sňatku manželem, mohl-li s touto okolností v době smíru počítati.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 15. dubna 1926 Rv I 1929/25. Krajský soud v Mostě Ck I a 274/21.)

Manželství sporných stran bylo rozsudkem ze dne 11. XII. 1920 rozvedeno a to výhradně z viny manželovy, při čemž byl manžel odsouzen platiti své manželce výživné měsíčně 200 Kč. V roce 1923 žaloval manžel o snížení smluveného výživného a uzavřely strany soudní smír, že bude platiti manželce své místo smluvené částky 200 Kč 15% svých dočasných příjmů, což v době smíru činilo 150 Kč.

V roce 1924 manžel po provedené rozluce nově se oženil žaloval znova na snížení alimentů z důvodu změněných poměrů.

První soud snížil alimenty s ohledem na nově uzavřený sňatek žalobcův na 10% jeho příjmů.

Soud stolicí druhé rozsudek potvrdil, avšak nejvyšší soud změnou rozsudků těch nárok na snížení alimentů vůbec zamítl a to z těchto důvodů:

Podle zákona ovšem zaniká rozlukou svazek manželský a přestává proto zákonná povinnost manželova vyživovati manželku. Tato má však, je-li bez viny, nárok na plné dostiučinění, které ale není totožno s prostou náhradou ušlé výživy, ježto podle okolností i tehdy, kdžví jí výživa ušla, nemusí míti z rozluky škodu. Ale v případě sporném nejedná se o zákonný nárok na výživu nebo dostiučinění, nýbrž o to, zda podle dohody patří žalované straně výživné smluvené i pro případ rozluky a pro případ tvrzené změny poměrů. Proto nerozhoduje zavinení — jak míní žalovaná — a nejedná se o to, kolik o o z á k o n u žalované na výživném patří.

Na sporný případ nelze použiti ustanovení § 19 rozl. zák. Tento má na zřeteli toliko dohody smluvené před platností zákona rozlukového, jak plyne ze zprávy důvodové. Nebvlo pomýšleno na dohody smluvené po tomto zákoně, o nichž důvodová zpráva výslovně praví, že bude starostí stran, aby pomýšlely na změny rozlukovým zákonem v těchto směrech nastalé.

Pokud tedy žalobce opírá svůj nárok na snížení výživného o § 19 rozl. zák., nebvla by žaloba jeho opodstatněna.

Manželům ie i pro případ rozluky volno smluvené i před rozlukou dohodu. Žalobce zastává stanovisko, že se dohodl o výživném 150 Kč měsíčně jen pro případ rozvodu a hájí ten názor změnami smíru. V první stolicí to však ani neztvrdil, že by úmyslem stran bylo něco takového. Ze samého znění smíru však platnost smíru i pro rozluky nelze sice vyvoditi, protože právě tomu brání slůvko »rozvedené manželce«. Ale přes to je výklad odvolacím soudem zastáváný, že

smír platí i pro rozluky správný proto, že mu svědčí okolnosti, za nichž smír byl sjednán a za nichž došlo k rozvodu a rozluce, takže smír podle zásady § 914 obč. z. podle účelu dohody a podle slušnosti nelze jinak vyložit. Manželství bylo rozvedeno v roce 1920 z viny žalobce a on byl odsouzen platit své manželce výživné 200 Kč měsíčně. Od ledna 1923 žije žalobce se svou nynější manželkou a zamýšlel se s ní oženit, jak sám přiznal. Proto i při dohodě o snížení výživného, sjednané dne 30. ledna 1923 musil s touto okolností počítati. Podle spisů o rozluce žalovaná s rozlukou — o kterou síce žalobce po provedeném již smíru o snížení alimentů nežádal podle § 17 rozl. zákona na základě rozvodu, nýbrž podle § 15 a 16 rozl. zák. z důvodu nepřekonatelného odporu bez ohledu na rozvodový rozsudek a jeho viny v něm stanovenou, — souhlasila jen s výslovnou výhradou svého nároku na výživné. Proto si tedy zachovala smírem ujednaný plat jako ekvivalent náhrady podle § 1266 obč. z. Žalobce proti náhradě té ničeho nenamítal a proti usnesení o rozluce ze dne 12. dubna 1924, do něhož pojata byla výhrada o výživném, si nestěžoval; nutno tedy mít za to, že s výhradou tou souhlasil. Z toho plyne, že dohoda o placení výživného 150 Kč vztahovala se i na případ rozluky.

Další otázkou je, zda byla sjednána sporná dohoda jako změnitelná a z jakých důvodů lze ji změnit.

Pravidelně se ovšem sjednávají dohody o výši výživného vzhledem k poměrům, podle nichž se výše určuje, takže při podstatné změně je úmluva ohledně výše změnitelná. Rozhoduje tu úmysl stran (zásada § 914 obč. z.) a zdali strany se změnou poměrů počítaly nebo slušně počítati měly (zásada § 1389 obč. z.). Změnitelnost dohody o výši výživného tkví tedy v úmyslu stran, v jejich ohledech na poměry, ale i na tom, měly-li strany změnu uvážiti, když ji očekávaly nebo očekávají měly, takže bylo by lze mít za to, že by výši nebyly tak sjednaly, kdyby se změnou byly počítaly.

Při tom však nepadá na váhu otázka zavinění, poněvadž strany jí dohodou z úvahy již vyloučily.

Žalovaná právem vytýká, že odvolací soud neměl vzít zřetele na to, že se žalobce znovu oženil. Již v době smíru od ledna 1923 se svou manželkou nynější společně žil, počítal se sňatkem svým, takže pozdějším uskutečněním sňatku toho poměry se nezměnily v jeho neprospěch a nebylo by slušno vzít zřetel na onen sňatek, když s ním žalobce již počítal a počítati měl.

Proto nelze sňatek ten považovati za důvod ke změně o výši výživného. Na zmenšení příjmů nelze vzít ve sporu tomto zřetele, poněvadž podle smíru strany, určivše výživné procentem výdělku manželova, upravily již tím způsobem výživné pro všechny možné případy předem, takže tu není důvodu na novou úpravu smíru.

Bylo proto dovolání žalované vyhověti, kdežto dovolání žalované není opodstatněno. —r.

V usnesení, v němž svěrenský soud přeměňuje dosavadní svěrenský statek ve jmění alodní a vyslovuje, že vklad práva vlastnického dosavadního držitele nyní jako fiduciáře bude omezen fideikomisární substitucí nejbližšího čekatele, nemůže být nejbližší čekatel jako substitut, již osobně jmenován, poněvadž určení jeho stane se až v čas nápadu, který nastane teprve smrtí fiduciára.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 20. dubna 1926 R I 292/26. Zemský soud civilní v Praze F 29/98.)

Zemský soud v Praze jako dosavadní soud svěrenský vyzval za účelem konečného provedení zákona o zrušení svěrenství č. 179/24 sb. majitele bývalého svěrenství, aby do 4 neděl oznámili jména a bydliště čekatelů svěrenství.

Oznámení majitele svěrenství X., že jediným čekatelem jest jeho nezl. syn Pavel vyřídil soud usnesením v ten rozum, že podle §§ 3 a 7 zákona č. 179/1924 sb. z. odevzdává jmění bývalého rodinného svěrenství, jehož poměry, dohodou účastníků ve smyslu § 2 cit. zák. nebyly upraveny, dosavadnímu držiteli jeho Xovi jako přednímu dědici (fiduciáři), jenž bude omezen svěrenským nástupnictvím (fid. substitucí) ve prospěch prvního čekatele, který by byl podle zřizovací listiny povolán v čas nápadu k nástupnictví ve svěrenství.

Stížnost podanou proti tomu otcem nezl. Pavla X. v tom směru, že tento nezl. syn jeho nebyl v usnesení nařikáném uveden jako první čekatel a že nebylo vysloveno, že vklad práva vlastnického fiduciáře není omezen jedině svěren-

ským nástupnictvím tohoto nezletilého, nýbrž jen všeobecně, vrchní soud zamítl, poněvadž obsah usnesení odpovídá úplně přepisu § 3, odst. 1. zák. o zrušení svěrenství a nelze jediné nezl. Pavla X., třeba byl sám jako svěrenský čekatel ohlášen, za svěrenského substituta prohlásiti, neboť den nápadu nastane až smrtí dnešního fiduciáře a bude teprve podle stavu v den nápadu rozhodnuto, kdo bude prvním čekatelem.

Revisní rekurs zůstal bez výsledku. Odůvodnění:

Jak stěžovatel sám připouští, souhlasí napadené usnesení prvního soudu naprosto s doslovným zněním § 3 cit. zák., nemůže tedy být s ním v odporu. Aby byl první čekatel, jemuž připadá podle § 3 zákona svěrenské nástupnictví určen již v usnesení upravujícím přeměnu svěrenství v alodní jmění, nejen není v zákonu předepsáno (§ 7), nýbrž není ani možno, poněvadž není ani známo, přežije-li dosavadní první čekatel svěrenství nezl. Pavel X. nynějšího držitele a bude-li v čas nápadu, totiž v čas, když nastane případ fideikomisární substituce, nejbližším čekatelem. V § 3 zák. dlužno klásti důraz na slova »v č a s n á p a d u«, na rozdíl od § 2 neomezuje v něm zákon nástupnictví na čekatele, kteří tu byli již v den, kdy zákon nabyl účinnosti, nýbrž přiznává je také osobám, které se později narodily, jsou-li jen v čas nápadu podle ustanovení zřizovací listiny nejbližšími čekateli. K čekatelům, kteří do té doby odpadnou, zákon nepřihlíží, a jest v té příčině v úplném souhlasu s ustanoveními poslední věty § 612 obč. z. Předpis § 2, odst. 2. zák., že čekatelé jsou, kdož jsou v den, kdy zákon nabyde účinnosti, již na živu aneb aspoň pokládání za narozené, platí jenom pro obor § 2, obsahujícího předpisy a dohody účastníků, jeho rozšíření na případ fideikomisární substituce nařízené v § 3 brání sám pojem této substituce, jak jej stanoví §§ 608 až 612 obč. z. Opětne citování § 2, odst. 2, v § 3 netýká se omezení čekatelů na osoby v první den účinnosti zákona již žijící, nýbrž, jak plyne ze souvislosti, oněch omezení zřizovacích listin ohledně osob čekatelů, která se příčí nynějšímu právnímu řádu. Ze zákon v § 3 povolává za fideikomisárního substituta čekatele, který »b y b y l« podle zakládající listiny povolán v čas nápadu k nástupnictví, nerozhoduje, kdo bude svého času k nástupnictví povolán, neboť předpis dlužno doplniti větou zamlčenou: »kdyby svěrenství nebylo zrušeno«. Doslov zákona jest, ale jasný a podle materiálů také v úplném souhlase s úmyslem zákonodárce, takže mu nelze rozuměti jinak, než bylo právě vyloženo.

Dovolací rekurs jest bezdůvodný a musil být zamítnut. —r.

Z E D N E

U Státního Pozemkového úřadu nastala změna v předsednictvu, ježto jmenován prezidentem pan Dr. Voženílek. — Předseda komory pražské blahopřál téměř osobně k tomuto jmenování a použil této příležitosti k tomu, aby upozornil pana presidenta na ujednání, uzavřené svého času mezi S. P. Ú. a komorami advokátní a notářskou. Pan Dr. Voženílek prohlásil, že ujednání to je mu známo, že zejména stavu notářskému jest nakloněn, i ubezpečoval, že bude-li něco na ujednání tom změněno, nebude to zajisté na úkor, nýbrž na prospěch našeho stavu.

Osnova zákona o přímých daních. Podle § 220 a 226 této osnovy jest poplatník dán na vůli, při nalézacím senátu a před odvolací stolicí jednati buďto osobně aneb za účasti advokáta. Poněvadž ve věcech daňových zejména také notáři bývají bráni za poradce, podávají přiznání za strany, činí prohlášení a sepisují stížnosti, znamenalo by ustanovení to těžkou újmu pro náš stav, kdyby notář vyloučen byl ze zastupování v trestních věcech daňových. Proto podala notářská komora pražská zároveň s naším Spolkem ihned řádně odůvodněný pamětní spis k ministerstvu financí a poslaneckým klubům všech politických českých stran a presidium komorní intervenovalo osobně ve všech klubech. Zároveň dopsáno i německým kolegům, aby učinili rovněž tak u politických poslaneckých kruhů německých, což ti to přislíbili a pamětní spis náš zaslali předsednictvům těchto klubů. V téže věci sepsal k návrhu, učiněnému ve schůzi pražského odboru, kandidát notářství pan Jan Šimek zvláštní pamětní spis, obsahující různé náměty našeho stavu se týkající, kterýž doplněn byl jednatelem našeho Spolku Drem Králem a podán bude tyto dny referentům poslanecké sněmovny.